

Lorem Ipsum

BOOK TITLE

DOLOR SET AMET

ทางแห่งความ เจริญรุ่งเรืองและ สันติสุข

ปาฐกถาธรรม ทำไมจึงต้องปฏิบัติธรรม

โดย พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงคล)

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันอาทิตย์ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐

ทางแห่งความเจริญรุ่งเรือง และสันติสุข

เจริญพร ท่านสาธุชนผู้ฟังทุกท่าน

วันนี้อาตมภาพ ก็ได้มี โอกาสมาพบกับท่านผู้ฟังอีกเช่นเคย ในรายการปาฐกถาธรรม ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยนี้ วันนี้อาตมภาพจะได้กล่าวถึง “ทางแห่งความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุข” แห่งชีวิต ซึ่งใครๆ ต่างก็พากันปรารถนา ความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขในชีวิตด้วยกันทั้งนั้น ดังที่อาตมภาพจะได้อธิบายขยายความพอเป็นเครื่องประดับสติปัญญาต่อไป

ณ ที่นี้ คำว่า “ทาง” หมายถึง ทางดำเนินชีวิต คือ ข้อปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ตามพระสัทธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ที่จะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขได้

คำว่า “เจริญ” หมายถึง ความงอกงาม ความเพิ่มพูน มากขึ้น และคำว่า “รุ่งเรือง” ก็ความหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ เมื่อรวมคำว่าเจริญ และ รุ่งเรือง เข้าด้วยกัน เป็น “ความเจริญรุ่งเรือง” แล้ว ณ ที่นี้จึงหมายถึง ความงอกงามไพบูลย์ ความเพิ่มพูน ความ

- ❖ คำว่า “ทาง” หมายถึง ทางดำเนินชีวิต คือ ข้อปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ตามพระสัทธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ที่จะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขได้
- ❖ คำว่า “เจริญ” หมายถึง ความงอกงาม ความเพิ่มพูน มากขึ้น และคำว่า “รุ่งเรือง” ก็ความหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ เมื่อรวมคำว่าเจริญ และ รุ่งเรือง เข้าด้วยกัน เป็น “ความเจริญรุ่งเรือง”
- ❖ คำว่า “สันติสุข” ณ ที่นี้หมายถึง ความสุขที่เป็นไปพร้อมกับความสงบ ไม่ระคนด้วยความทุกข์ หรือ ไม่กลับเป็นความทุกข์เดือดร้อนในภายหลังอีก

อุดมสมบูรณ์ แห่งมนุษยสมบัติ เครื่องปลื้มใจของมนุษย์ ได้แก่ รูปสมบัติ ๑ นี้รวมทั้งบุคคลิกภาพ กิริยามารยาทที่ดีงาม และยศถาบรรดาศักดิ์ด้วย เป็นต้น ทรัพย์สมบัติ ๑ ได้แก่ ทรัพย์สิน เงินทอง เครื่องใช้สอย เครื่องอำนวยความสะดวกที่ชอบใจ เป็นต้น บริวารสมบัติ ๑ ได้แก่ พวกพ้อง บริษัท บริวาร ญาติมิตร ที่ดี อีกด้วย และ คุณสมบัติ ๑ คือความรู้ สติปัญญา ความสามารถ และคุณธรรม ให้เจริญถึงสวรรค์สมบัติ ที่ละเอียดประณีตกว่ามนุษยสมบัติและให้ถึงมรรค ผล นิพพาน ชื่อว่า นิพพานสมบัติที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง และที่เป็นบรมสุข อีก ๑

คำว่า “สันติสุข” ณ ที่นี้หมายถึง ความสุขที่เป็นไปกับด้วยความสงบ ไม่ระคนด้วยความทุกข์ หรือ ไม่กลับเป็นความทุกข์เดือดร้อนในภายหลังอีก “ความสันติสุข” นี้แหละ ที่เป็ความสุขที่มั่นคง

ณ ที่นี้ อาตมภาพจะได้กล่าวถึงข้อปฏิบัติตามพระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันเป็นทางดำเนินชีวิต ให้ถึงซึ่งความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุข ด้วยมนุษยสมบัติ ถึงสวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ อันเป็นความสงบสุขที่ไม่ระคนด้วยความทุกข์ และไม่กลับเป็นความทุกข์เดือดร้อนได้ในภายหลังอีกอย่างนี้

อย่างเช่น ความสุขของคฤหัสถ์ผู้ครองเรือนอันเกิดแต่ความมีทรัพย์ที่ตนทำมาหาได้โดยสุจริต ที่ตนประกอบกิจการงานในอาชีพที่ไม่มีโทษ และได้ใช้จ่ายสอยทรัพย์นั้น ตามสมควรแก่

ฐานะ คือไม่ฟุ่มเฟือยนัก ไม่ผิดเคืองนัก และมีความสัน โดษคือมีความพอใจในทรัพย์ที่ตนทำมาหาได้โดยสุจริตนั้น ไม่ลุแก่ ตัณหาคือความทะยานอยาก อยากได้ด้วยความ โลภจัด ความสุขของคฤหัสถ์ผู้เป็นอย่างนี้ ชื่อว่า “ความสันติสุข” เป็นความสุขด้วยความสงบ ไม่ระคนด้วยความทุกข์ และไม่กลับเป็นความทุกข์อีก จึงเป็นความสุขที่มั่นคง และจะเป็นผู้ที่เจริญรุ่งเรืองยิ่งๆ ขึ้นไปจากความผู้มีมนุษยสมบัติเช่นนี้ ถึงสวรรค์สมบัติ อันประณีตและให้ถึงนิพพานสมบัติ ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง และที่เป็นบรมสุขได้

ส่วนความสุขของคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน อันเกิดแต่ความมีทรัพย์ที่ตนได้มา ทั้ง โดยสุจริตและทุจริตก็ดี หรือที่ตนได้มาจากความทุจริตล้วนๆ ก็ดี เช่นจากการผลิต การจำหน่าย หรือได้ผลประโยชน์อันมิชอบจากสิ่งเสพติด มึนเมา ให้โทษ เป็นที่ตั้งแห่งความประมาท หรือจากการเล่นการพนัน จากการกบฏคดโกงผู้อื่น จากการฉ้อราษฎร์บังหลวง ที่เรียกว่า คอรัปชั่น ถึงกินบ้าน โกงเมืองด้วยประการต่างๆ เป็นต้นเหล่านี้ จัดเป็นความสุขจากการงานที่มีโทษ เป็นความสุขที่ระคนด้วยความทุกข์ หรือเป็นความสุขที่จะกลับเป็นทุกข์ได้ในภายหลังอีก เพราะลำพังแต่การดำเนินชีวิตที่เต็มไปด้วยกิเลสตัณหา คือความทะยานอยากได้ อยากมี อยากเป็น ด้วยความ โลภจัด ความเห็นแก่ตัวจัด ก็เป็นทุกข์เดือดร้อนอยู่ในหัวอกหัวใจของตนอย่างมากอยู่แล้ว อย่างเช่น ความทะยานอยากเป็นสมาชิก ความทะยานอยากเป็นผู้แทนอะไรๆ หรือความตะเกียกตะกายอยากได้ตำแหน่ง เลือกตั้งก็ดี หรือตำแหน่งที่แต่งตั้งอะไรๆ ก็ดี ด้วยความโลภจัด

ก็ต้องคิดจะแข่งขัน จะเอาชนะกัน ถึงทุ่มเทเงินทองซื้อเสียง ซื้อตำแหน่งกัน ไม่มีเงินก็ไปกู้หนี้ยืมสินเข้ามา ทุ่มเทสู้กับเขา ได้ฟังข่าวเป็นที่ทราบกัน โดยทั่วไปว่า เดียวนี้การเลือกตั้งสมาชิกอะไรๆ หรือตำแหน่งอะไรๆ นะ ไม่ได้แข่งขันกันด้วยความดีอย่างเดียวแล้ว ความดีอย่างเดียวสู้เข้าไม่ได้แล้ว คือสู้การใช้เงินซื้อเสียงไม่ได้แล้ว ใครมีเงินทุ่มเทซื้อเสียงมากก็ชนะ นี่เป็นข่าวที่ได้ยินได้ฟังมามาก นอกจากใช้เงินทุ่มเทซื้อเสียงแล้ว ยังมีเล่ห์กระเท่ห์เพทุบายในการซื้อเสียงและหาเสียงมากมายหลายอย่าง มีทั้งข่มขู่คู่ต่อสู้ และหัวคะแนน จนถึงขั้นเอาชีวิตกันก็เป็นข่าวอยู่บ่อยๆ จนปัจจุบันนี้การซื้อเสียงกลายเป็นแฟชั่น เป็นระบบในการเลือกตั้งสมาชิกต่างๆ หรือตำแหน่งต่างๆ ไปแล้ว ถ้าเป็นจริงตามข่าวอย่างนี้ ก็น่าเป็นห่วงประชาธิปไตยอย่างไทยๆ นี่เสียจริงๆ และก็น่าสงสารผู้กิเลสหนาปัญญาน้อย ที่ตะเกียกตะกาย ทะยานอยากได้ อยากมี อยากเป็น ด้วยความโลภจัด ที่ต้องหาเงิน ใช้เงิน ทุ่มเทซื้อเสียง ซื้อตำแหน่ง ต่อกัน เพียงเพื่อให้ได้ตำแหน่งหรือลาภ ยศ สักการะ เสียจนบางคนถึงล้มละลาย สิ้นเนื้อประดาตัวก็มี บุคคลเหล่านี้ น่าสงสารยิ่งนัก เพราะเขาเป็นผู้ที่แบกความทุกข์ไว้อย่างหนักตลอดเวลา แม้จะสำเร็จคือได้สมปรารถนา ก็ดูเหมือนจะมีความสุขในชัยชนะชั่วครู่ ชั่วยาม และเป็นความสุขจอมปลอม เป็นความสุขที่ระคนด้วยความทุกข์ เป็นความสุขที่จะปรากฏผลเป็นความทุกข์ตามมาได้อีกมากมาย เป็นต้นว่า เมื่อได้รับเลือกตั้งเข้ามาแล้ว ก็ต้องคิดหาทางถนอมทุน และแสวงหาทุนใหม่เพิ่มเติมเพื่อใช้จ่ายในการรักษาฐานะของตน รักษาพวกพ้องหมู่คณะที่สนับสนุนตน

และเพื่อที่จะเอาชนะคู่ต่อสู้ที่ต่างคนต่างคิดจะทุ่มเทต่อสู้กัน เพื่อชัยชนะ เพื่อความยิ่งใหญ่ที่ตนตะเกียกตะกายทะยานอยากจะได้ อยากจะมี อยากจะเป็นต่อไปอีก ไม่มีที่สิ้นสุด จะหาความสุขด้วยความสงบที่แท้จริงไม่ได้เลย

ตำแหน่งที่ได้มาด้วยความทุกข์ปางตาย ที่แม้จะก่อให้เกิดความสุขด้วยกาม กิณ เกียรติ อย่างที่ชาวโลกเขาแสวงหา ที่เขาไขว่คว้าตะเกียกตะกายที่จะได้มา ที่อยากจะมี อยากจะเป็นกันนั้น ก็กลับเป็นสภาพไม่เที่ยง ชื่อว่า อนิจจัง เสียอีก คือ มีแล้วกลับไม่มี ได้แล้วกลับไม่ได้ เป็นแล้วกลับไม่ได้เป็น หาความเที่ยงแท้แน่นอนอะไรไม่ได้เลย เมื่อยึดถือว่านี้เป็นลาภ ยศ สักการะ สรรเสริญ และความสุขของเรา นั้นเป็นของเขา ด้วยตัณหาและทิฐิ คือความเห็นผิดอย่างนั้น ก็เป็นทุกข์ไปตามส่วนแห่งความยึดถือด้วยตัณหาและทิฐินั้น นี่ชื่อว่า ทุกข์ และแท้ที่จริงก็ไม่มีอะไรๆ เป็นสาระแก่นสารแก่ชีวิตที่แท้จริง ไม่มีอะไรเป็นของใครที่เที่ยงแท้ถาวรได้จริงๆ สักอย่าง แม้แต่ตัวเราเองก็ยังไม่เป็นของเราเองตลอดไปได้ แล้วจะมีอะไรเป็นของใครได้จริงๆ เล่าทั้งๆ ที่รู้ว่าเป็นสภาพไม่เที่ยง เป็นความทุกข์อย่างนี้ ก็เลิกละได้ยาก มันเสพติดเสียแล้ว เหมือนคนติดยาเสพติด เลิกได้ยาก หรือเลิกไม่ได้ ก็ยอมตาย เหมือนกับคนหลงมัวเมา ส่ำสอนในกิเลสกาโม แล้วก็ติด โรคเอดส์และรอวันตาย เหมือนแมลงเม่าบินเข้ากองไฟ น่าสงสาร

และที่น่าสงสารอีกประเภทหนึ่ง ก็คือผู้ที่เห็นแก่ได้ เห็นแก่อามิสสินจ้าง คือเห็นแก่เงินซื้อเสียงเล็กๆ น้อยๆ ยอมขายเสียง

ให้เขาไป เลือกเขาเข้าไปทำหน้าที่แทนตน ได้คนดีบ้าง ไม่ดีบ้าง แล้วเขาก็เข้าไปถอนทุนที่หลัง เรื่องการซื้อเสี่ยงกับการถอนทุนนี้เป็นของคู่กัน ไม่มีใครจะลงทุนเพื่อสูญเปล่า คนมีกิเลสมีแต่คิดจะถอนทุนเอาคืนเยอะๆ มากๆ ให้คุ้มกับที่เขาลงทุนมามาก และเตรียมหาทุนเพื่อลงทุนเข้ารับการเลือกตั้งคราวต่อไปทั้งนั้น นี่กล่าวถึงแต่เฉพาะปุณณพัญญาด้วยกิเลส แล้วก็เงินที่เขาถอนทุนมานั้น ก็ล้วนมาจากคนที่เลือกตั้งเขาเข้าไปนั้นแหละ ที่ต้องเสียภาษีทั้งทางตรงทางอ้อมนั้นแหละ ทำให้การเศรษฐกิจของชาติโดยรวมเสียหาย ทрудโทรม เหมือนกับการเงินครอบครัวใดที่ทรุดโทรม สมาชิกในครัวเรือนนั้นก็ลำบาก ถึงกันหมดฉันใด เศรษฐกิจของชาติก็ฉันนั้น เมื่อเศรษฐกิจของชาติทรุดโทรม ก็กระทบกระเทือนถึงชีวิต ความ เป็นอยู่ของประชาชนโดยรวม และโดยส่วนตนที่จะต้องเสีย ภาษีทั้งทางตรง ทางอ้อมมาก ต้องซื้อของแพง เลยต้องทำมาหากินหนักขึ้น หรือหาไม่ก็ต้องยากจนลง เป็นความทุกข์ที่คน ไม่เข้าใจระบบเศรษฐกิจจะได้รู้สาเหตุแห่งผลกระทบจากการซื้อเสี่ยง และถอนทุนเช่นนี้เลย คือหาสาเหตุไม่พบชัดๆ ตรงๆ ยิ่งได้คนไม่ดีมาทำหน้าที่แทนตน ทุกระดับมาเพียงไร เขาก็คอยแต่จะมากอบโกยถอนทุนคืน เอาไปหลายเท่าที่เขาลงทุนไปแล้ว อย่างนี้มากเพียงนั้น บ้านเมืองก็ไม่เจริญ และจะเสื่อมลงถึง ความล่มจมได้ แล้วจะไปโทษใคร ต้องโทษตนเองที่ไปหลง อามิสสินจ้างเล็กๆ น้อยๆ ขายเสี่ยงให้เขาไป แล้วผลก็จะเป็น อย่างนี้ เงินที่ได้มาเล็กๆ น้อย หรือที่เขาเลี้ยงดูเพียงชั่วขณะที่หาเสี่ยง ก็หมดไป

นี่แหละที่เรียกว่า เป็นความสุข ที่ระคนด้วยความทุกข์ และที่จะกลับกลายเป็นความทุกข์ได้ในภายหลัง

ณ ที่นี้ เราจะไม่พูดถึงทางดำเนินชีวิตคือข้อปฏิบัติที่จะให้เกิดความสุขที่ระคนด้วยความทุกข์ และที่จะเป็นความทุกข์ได้ต่อไป อย่างที่กล่าวนี้ แต่อาตมภาพจะกล่าวถึงข้อปฏิบัติที่จะให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขแต่อย่างเดียว ดังต่อไปนี้ คือ

๑. ข้อปฏิบัติที่จะให้ผลเป็นความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุข ในปัจจุบันทันตาเห็น ชื่อว่า “ทิฏฐธัมมิกัตถธรรม” แปลว่า ธรรมเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน คือข้อปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขในปัจจุบัน ทันตาเห็น คือเห็นได้ในชาตินี้ มีอยู่ ๔ ข้อด้วยกัน คือ อุฏฐานสัมปทา ๑ ได้แก่ ความถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร, อารักขสัมปทา ๑ ความถึงพร้อมด้วยการรักษา, กัลยาณมิตตตา ๑ การมีหรือการรู้จักเลือกคบหาเพื่อนที่เป็นคนดี และ สมชีวิต ๑ การเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้ กล่าวโดยย่อเป็นคำรวมว่า “อุ อา กะ สะ” นี้ชื่อว่า “หัวใจเศรษฐกิจ” ดังจะได้อธิบายขยายความต่อไป

อุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร ในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ หรือในการกระทำกิจการงานอันเป็นอาชีพของตน โดยสุจริต ด้วยความบากบั่น อดทนต่อความยากลำบาก การงานไม่คั่งค้าง ไม่ทอดทิ้งธุระเสียกลางคัน และด้วยความเอาใจใส่ดูแล พิจารณาเหตุ สังเกตผล การพิจารณา ดูเหตุก็คือ พิจารณาการกระทำกิจการงานที่ได้ลงมือกระทำไปแล้วว่า กำลังบังเกิดผลอย่างไร มีปัญหาข้อขัดข้องหรืออุปสรรค

อย่างไร ก็พิจารณาหาทางปรับปรุง แก้ไขให้การทำงาน นั้นลุล่วงไปด้วยดี มีประสิทธิภาพสูง คือด้วยค่าลงทุนที่ประหยัด แต่ได้ประสิทธิผลสูง ถ้าเป็นนักเรียน นักศึกษา ก็สามารถจะ ศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษาชั้นสูงๆ ต่อไปได้ ก็จะได้เป็นผู้มีความรู้ มีสติปัญญาความสามารถ ที่จะประกอบสัมมาอาชีพะ ให้เจริญรุ่งเรืองได้ต่อไป ดังพระพุทธดำรัสมีมาในขุททกนิกาย สุตตนิบาต (พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๕ หน้า ๓๖๑) ว่า

“ปฏิรูปการี ฐรวา อุฏฐาตา วินุทเต ธนํ.” แปลความว่า คนมีฐานะ ขยันหมั่นเพียรทำกิจการงานให้เหมาะสม ย่อมหา ทรัพย์ได้

ส่วนคนเกียจคร้าน ไม่มีความอดทนในการทำงาน เป็นคน เบื่อหน่ายง่าย ชอบผัดวันประกันพรุ่ง ชอบทำกิจการงานคั่งค้าง หากเป็นนักเรียน นักศึกษา ก็ศึกษาเล่าเรียนชั้นสูงๆ ต่อไปไม่ สำเร็จ หากเป็นผู้ประกอบอาชีพหรือกิจการงานใด เขาย่อมไม่ สามารถจะรับทำกิจการงานในหน้าที่ที่ต้องมีความรับผิดชอบ สูง โครงการใหญ่ๆ ที่มีความสำคัญต่อองค์กรหรือหน่วยงาน มากๆ ที่มีกำลังทรัพยากรคืองบประมาณและกำลังคนมากมาย ให้สำเร็จด้วยดีได้ และก็ไม่มีใครเขาไว้วางใจให้ทำ เพราะไม่ เชื่อถือในความสามารถว่าจะทำกิจการงานในหน้าที่รับผิดชอบ สูงๆ เช่นนั้นให้สำเร็จด้วยดีได้ ชีวิตก็ย่อมจะไม่เจริญรุ่งเรือง และอาจถึงซึ่งความเสื่อมได้โดยง่าย ดังพระพุทธดำรัสที่มากใน ขุททกนิกายชาดก (พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๗ หน้า ๕๓๓) ว่า

“น นิพพิณฺทียการิสฺส สมฺมทตฺโต วิปจฺจติ.” แปลความว่า ประโยชน์โดยชอบย่อมไม่สำเร็จ แก่ผู้ทำกิจการงานด้วยความ เบื่อหน่าย

อารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา ในความ หมายอย่างแคบ ก็หมายความว่าความรู้จักรักษาทรัพย์สมบัติที่ ทำมาหาได้โดยสุจริตนั้นให้คงอยู่ ให้ได้ประโยชน์ใช้สอยนาน ที่สุด เมื่อสิ่งของเครื่องใช้เก่าหรือชำรุด ก็รู้จักซ่อมแซมใช้สอย ให้ได้นานๆ ก่อน ไม่ใช้ทรัพย์สินของอย่างสุรุ่ยสุร่าย ทิ้งๆ ขว้างๆ และให้รู้จักรักษาหรือจัดการกับทรัพย์สินให้เพิ่มพูน เจริญออกงามขึ้น

คนในยุคปัจจุบันนี้ บางคนทำงานเก่ง หาเงินได้มาก แต่ เงินไม่เหลือ เพราะไม่ถึงพร้อมด้วยการรักษา ใช้เงินใช้ทรัพย์สิน ของอย่างสุรุ่ยสุร่าย ทิ้งๆ ขว้างๆ ไม่รู้จักค่าของเงิน ไม่รู้จัก ค่าของทรัพย์ จึงไม่รู้จักรักษาทรัพย์ ไม่รู้จักสะสมทรัพย์ และบาง คนแถมยัง ใช้เงิน ใช้ทรัพย์สินอย่างฟุ้งเฟ้อ ไปในทางที่ไร้สาระเช่น ใช้ในเรื่องเครื่องแต่งตัวที่ฟุ่มเฟือยเกินเหตุ เกินฐานะเพียงเพื่อ ประกวดประชันในความสวย ความงาม ความหล่อ หรือว่าตนมี รสนิยมสูง ทั้งๆ ที่เป็นเรื่องที่ถูกเขาหลอกโดยวิธีการโฆษณาที่ แสบยล ดึงดูดเอาเงินจากพวกซี้เห่อ ชอบอวดเศรษฐกิจ อวด รสนิยมสูง ที่ชอบอวดว่าเป็นคนมีระดับ ให้เขาหลอกขายเอา เงินตราไปต่างประเทศหมด เสียมากต่อมาก คนที่มีรายได้ปาน กลาง แต่อยากเป็นคนมีระดับกับเขา ก็ตะเกียกตะกายซื้อของที่ เขาหลอกโฆษณาและตั้งราคาขายแพงๆ มาใช้ มาประดับ มา

เสพ เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า น้ำหอม นาฬิกา แล้วก็เหล้า สุรายาเมาหรือไวน์ราคาแพงๆ ซึ่งไม่คุ้มกับคุณประโยชน์ที่ ต้องการใช้สอยหรือเสพจริงๆ เลย ล้วนเป็นเรื่องไร้สาระทั้งเพ และบางอย่างก็มีคุณน้อยแต่มีโทษมากเสียด้วยซ้ำไป อย่างเช่น เหล้า ไวน์ บุหรี่ เป็นต้น

หาเงินได้มากเท่าใดๆ ก็ใช้หมด หมดไปในเรื่องไร้สาระ และที่ จะนำไปสู่ความเสื่อมเสีย หรือที่จะเป็นโทษ เป็นความทุกข์เดือด ร้อนต่อไปในกาลข้างหน้า ไม่มีเงินทองที่จะเหลือไว้ในยาม จำเป็น เช่น ยามเจ็บไข้ หรือในยามมีความจำเป็นเดือดร้อน เป็นต้น

ผู้ใหญ่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่เด็กเยาวชน ที่ยังไม่มี วิจารณ์ญาณที่ถูกต้องเหมาะสม เด็กก็หลงเอาอย่าง พ่อ-แม่บางคนก็รักลูกมาก แต่ไม่มีเวลาอยู่ใกล้ชิดลูก ก็ชดเชย ความรักให้ลูกโดยการให้ท้าย สนับสนุนให้ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ อยู่ในเรื่องไร้สาระตั้งแต่ยังหัวเท่กำปั้น และยังหาเงินไม่เป็น ยังต้องแบมือขอเงินพ่อ-แม่อยู่ เด็กก็เลียนนิสัย หลงหมกมุ่นอยู่ใน ความสุขจอมปลอม ประกวดประชันกันว่าฉันนี่แหละลูก คนรวย เป็นคนมีระดับ ก็เป็นเหตุให้ไปติดอยู่ในอบายมุข ใน แหล่งบันเทิงเรีงรมย์ แหล่งเสพยาเสพติด แหล่งหมกมุ่นใน กีเลสกาม ผลสุดท้ายการศึกษาเล่าเรียนก็เสีย เสียอนาคตมาก ต่อมาก พ่อแม่ที่รักลูกแบบนี้ก็ต้องเสียลูกที่ควรจะได้ดีไป ในที่สุด

คนที่รู้จักรักษาทรัพย์ รู้จักค่าของเงิน รู้จักเก็บออมทรัพย์ไว้ ใช้ในยามจำเป็น ก็ย่อมจะมีความมั่นคง มีความเจริญและ สันติสุขได้ นี่กล่าวแต่ความหมายอย่างแคบ ต่อไปกล่าวถึงการ ถึงพร้อมด้วยการรักษาทรัพย์ในความหมายอย่างกว้าง นอกจากรู้จักรักษาทรัพย์สินเงินทองที่ทำมาหาได้ โดยสุจริต ดัง กล่าวแล้ว ยังต้องรู้จักรักษาทรัพย์สมบัติอื่นๆ ด้วย ได้แก่ การ รักษาฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัว คือต้องรู้จักรักษาทั้ง ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่ทำให้ล่มจมเสียหายด้วย อบายมุขอันเป็นทางฉิบหายต่างๆ เช่น ความเป็นนักเลงสุรา ยา เสพติด นักเลงผู้หญิงหรือผู้หญิงเป็นนักเลงผู้ชาย หมกมุ่นอยู่แต่ ในกามกิเลส ความเป็นนักเลงการพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร เป็นต้น และต้องรักษาทั้งสถานภาพทางสังคมภายในครอบครัว คือ รักษาความสามัคคีปรองดองภายในครอบครัว รักษาความ อบอุ่นใจแก่สมาชิกในครอบครัว ให้เกิดความภูมิใจซึ่งกันและ กัน ให้มีความซื่อสัตย์ มีความจริงใจต่อกัน เห็นอกเห็นใจกัน ให้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ให้รู้จักทะนุถนอมน้ำใจซึ่งกันและ กัน อย่างนี้ก็จะยังความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุข ให้เกิดมี ภายในครอบครัวได้

อีกอย่างหนึ่ง การรักษารัฐาณะทางการงาน คือตำแหน่ง หน้าที่กิจการงานหรืออาชีพ โดยสุจริต ก็จะต้องรักษาไม่ให้ ตกต่ำ ให้มีความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคง ด้วยการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ จากประสบการณ์ และด้วยความเป็นผู้มีสติ ปัญญาเฉลียวฉลาด มีวิสัยทัศน์ที่กว้างและมีปัญญารู้ทางเจริญ ทางเสื่อมแห่งชีวิต ตามที่เป็นจริง

และรู้จักรักษากฎทางสังคม ให้ปรากฏเป็นเกียรติยศ จากคุณความดี โดยความเป็นผู้มีศีลมีธรรมประจำใจ ไม่ลุแก่ ตัณหาราคะ ความ โลภจัด ความ โกรธพยาบาท และความหลง มัวเมาไม่รู้บาปบุญคุณโทษตามที่เป็นจริง

ถ้าถึงพร้อมด้วยการรักษาอย่างนี้ ชีวิตก็จะมีแต่ความเจริญ รุ่งเรือง และ สันติสุขถ่ายเดียว

กัลยาณมิตรตตา ความเป็นผู้รู้จักเลือกคบหาคนดี หรือมี เพื่อนที่ดี หรืออีกนัยหนึ่งคือรู้จักคบคนดีเป็นมิตร คนดีที่ควร คบหาเป็นมิตรเท่านั้น ก็คือ คนที่มีศีลมีธรรม ไม่ว่าจะเป็นบุคคล ที่มีฐานะทางวัยวุฒิ คุณวุฒิ ชาตวุฒิ ที่สูงกว่าตน หรือคนเสมอ กัน หรือคนที่มีฐานะต่ำกว่าตน ที่มีความประพฤติหนักแน่นอยู่ในคุณความดี สามารถเอาเป็นเยี่ยงอย่างที่ดีได้ เป็นบุคคลที่สามารถช่วยให้คำปรึกษาหารือที่ดี ช่วยชี้แนะแนวทางการ แก้ไขปัญหาชีวิตให้ไปในทางที่ดี ที่ชอบ ชักนำให้ดำเนินชีวิตที่ ดีงาม ให้ประสบผลดี ให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่กิจการงาน และให้เกิดความสันติสุขได้ กล่าวโดยย่อก็คือบุคคลที่สามารถ เอาเป็นเยี่ยงอย่างที่ดี เอาเป็นที่ปรึกษาที่ดี เอาเป็นที่พึ่งที่ดีได้ นั่นเอง การรู้จักคบหาแต่คนดี การมีแต่คนดีเป็นมิตร ย่อมจะนำ ชีวิตตนไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขแต่ถ่ายเดียวได้

เด็กสมัยก่อน คือเมื่อประมาณ ๕๐-๖๐ ปีก่อน ยุคอาตมา จากประสบการณ์ได้เห็นว่า เด็กๆ สมัยนั้นรู้จักฟังและเชื่อฟังคำ แนะนำสั่งสอน โดยชอบของผู้ใหญ่ ได้แก่ พ่อ-แม่ ครู-อาจารย์ และรู้จักฟังเทศน์ฟังธรรม ดีกว่าเด็กๆ สมัยนี้มาก เด็กๆ สมัย

ก่อนจึงมีความประพฤติดีตามคำแนะนำสั่งสอนของผู้ใหญ่ มากกว่าเด็กสมัยนี้ รู้จักประพฤติปฏิบัติตามอริยธรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีของไทย รู้จักศีล รู้จัก ธรรม รู้จักโทษของอบายมุข มีหิริโอตตัปปะ คือ ความละอาย และเกรงกลัวต่อบาปอกุศล มากกว่าเด็กสมัยปัจจุบัน การ ดำเนินชีวิตก็เป็นไปในทางที่ดี ไม่ค่อยเสียหรือเบี่ยงเบนไปใน ทางชั่ว หรือในทางที่จะเป็นโทษ การศึกษาเล่าเรียนก็เข้มแข็งมี ความอดทน ขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียนดี จึงเรียน สำเร็จชั้นสูงๆ และเมื่อประกอบกิจการงานก็เจริญรุ่งเรืองและ สันติสุข มีฐานะมั่นคงดี เพราะเขารู้จักเชื่อฟังคำแนะนำสั่งสอน โดยชอบของผู้ใหญ่ และพระธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยดี เรียกว่ารู้จักเลือกคบหาคนดี คือผู้ใหญ่ ที่เป็นกัลยาณมิตร จะเห็นตัวอย่างที่ดีได้คือ ผู้ใหญ่ผู้มีความ สำเร็จในชีวิต ในระดับที่ปลดเกษียณแล้วในระยะเมื่อประมาณ ๑๐ ปีที่แล้วถึงระยะที่ใกล้จะปลดเกษียณในปัจจุบัน ซึ่งกำลัง เป็นปู่-ย่า-ตา-ยาย ของเด็กปัจจุบันนี้แหละ

ส่วนเด็กในยุคปัจจุบัน มักจะฟังและเชื่อฟังเพื่อนยิ่งกว่า ผู้ใหญ่ เหตุเพราะเด็กๆ ในสมัยปัจจุบันนั้น ส่วนมากไม่ค่อยได้ อยู่ใกล้ชิดพ่อ-แม่ เพราะสภาวะทางเศรษฐกิจ บีบคั้นให้พ่อแม่ ต้องเร่งรีบไปทำงาน กว่าจะกลับก็มีดคำ หรือบ้างก็ส่งลูกให้มา เรียนหนังสือในเมือง จึงอยู่ห่างไกลกัน กล่าวได้ว่าพ่อ- แม่ไม่ค่อยจะได้อยู่ดูแลให้การอบรมแนะนำสั่งสอน หรือให้คำ ปรึกษาหารือ ใกล้ชิดกับลูกเหมือนเมื่อสมัยก่อน เด็กๆ นี้เมื่อ เป็นเด็กเล็กๆ ก็อยู่กับคนใช้ โตขึ้นมาหน่อย ก็ไปอยู่โรงเรียน

อนุบาล จนถึงวัยเรียนชั้นประถม มัธยม และถึงอุดมศึกษา ก็อยู่กับเพื่อนในโรงเรียนมาตลอด มากกว่าที่จะได้อยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่เสีย โดยมาก จึงมีแต่เพื่อนเป็นเพื่อนผู้ใกล้ชิดสนิทสนม เป็นที่ปรึกษา เป็นที่พึ่ง เพื่อนคนใดมีบุคลิกความเป็นผู้นำหรือมีพฤติกรรมที่โดดเด่นจะดีก็ตาม หรือจะดีบ้างชั่วบ้างก็ตาม เด็กคนอื่นๆ ก็จะเอาเป็นแบบอย่าง และเชื่อฟังตามกันไป ประกอบกับยุคนี้เป็นยุค โลกาภิวัตน์ Globalization ที่ข่าวสารและการติดต่อสื่อสารถึงกันอย่างรวดเร็ว อนุรักษธรรมจากต่างประเทศที่เจริญแต่ทางด้านวัตถุและเทคโนโลยี แต่จิตใจเสื่อมโทรม เพราะขาดธรรม ไหลบ่าท่วมทับจิตใจของทั้งเด็กๆ และผู้ใหญ่ที่ไม่มีวิจารณญาณ แยกแยะดี-ชั่ว ทางเจริญ-ทางเสื่อม แห่งชีวิตตามที่เป็นจริงได้ดีพอ หันไปรับอารยธรรมเช่นนั้นทั้งหมดทั้งดีและชั่ว เพราะพฤติกรรมที่เป็นไปด้วยกิเลสเป็นเหตุหน้า-เหตุหน้าให้ยินดีพอใจ ติดใจหมกมุ่นอยู่ในกิเลสทางกายและผัสสะทางกาย รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสทางกายที่ชอบใจนั้น ปุณฺณที่ยังหน้าด้วยกิเลส ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ รับได้ง่ายมาก เมื่อรับแล้ว ก็กลายเป็นกระแสความนิยมชมชอบกันไป อย่างเช่นการหลงติดอยู่ในอบายมุข แหล่งบันเทิงเรีรรมย์ หลงเสพแล้วก็ติดยาเสพติดประเภทต่างๆ กันอย่างเกลื่อนกล่น เป็นปัญหาที่น่าวิตก ระดับชาติ ระดับโลก แม้ผู้ใหญ่บางคนก็อดร่ำอดรวยด้วยการใช้จ่ายฟุ้งเฟ้อ เสพสุรายาเมา เหล่า ไวน์ บุหรี่ราคาแพง ที่มีแต่ให้โทษยิ่งกว่าให้คุณ เพราะเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเด็กๆ ก็พลอยได้เห็นตัวอย่างที่ไม่ดีจากผู้ใหญ่เช่นนั้น ก็หลงเอาอย่าง หลงตามอย่างผู้ใหญ่ที่มีพฤติกรรมไปในทางเสื่อมแห่ง

ชีวิตเช่นนั้น และเชื่อเพื่อน ตามเพื่อนผู้มีบุคลิกเป็นผู้นำ ที่เป็นไปตามกระแส โลกาภิวัตน์ ที่ขาดศีลขาดธรรม ไม่รู้จักบาป-บุญคุณ-โทษตามที่เป็นจริง เช่นนั้น จึงมีการดำเนินชีวิตที่เบี่ยงเบนไปจากทางเจริญมากต่อมาก กลายเป็นปัญหาทางสังคมและประเทศชาติอย่างหนักอยู่ในทุกวันนี้ นี่เพราะไม่รู้จักคบคนดีเป็นมิตร เพราะเหตุว่าไม่รู้จักคุณสมบัติของคนดีมีกัลยาณมิตรธรรม ว่ามีอย่างไรรู้เอง

ด้วยเหตุนี้ ผู้หวังความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขแห่งชีวิตจริงๆ ต้องรู้จักคุณสมบัติของกัลยาณมิตรว่าคือคนดีมีศีล มีธรรม แล้วรู้จักเลือกคบหาเอาเป็นเยี่ยงอย่าง เอาเป็นที่ปรึกษาเอาเป็นที่พึ่งได้ จึงจะดำเนินชีวิตตนไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขได้จริง

ข้อที่ ๔ สมชีวิตา การรู้จักใช้สอยทรัพย์ที่ทำมาหาได้ โดยสุจริตนั้นตามสมควรแก่ฐานะ คือไม่ให้ฝืดเคืองนัก และก็ไม่ฟุ่มเฟือย-ฟุ้งเฟ้อจนเกินฐานะนัก กล่าวคือต้องรู้จักจัดระบบการเงิน คือรายได้-รายจ่ายของตนให้ลงตัว ให้พอเหมาะตามฐานะว่า ตนเองมีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนเท่านี้ ควรจะจัดสรรเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเป็นอยู่ของตนและของครอบครัวเท่าใด สำรองไว้เพื่อการใช้จ่ายอย่างอื่นใดเท่าใด และเหลือเก็บออมไว้เท่าใด คือต้องรู้จักประหยัดและเก็บออมทรัพย์ แบ่งไว้ใช้ให้เป็นสัดส่วนแต่พอเหมาะ แล้วก็ใช้จ่ายตามนั้น ก็จะไม่ลำบากในชีวิต แต่ถ้าไม่วางแผนจัดระบบการเงินอันเป็นรายได้-รายจ่ายให้ลงตัวพอเหมาะ และไม่ใช้จ่ายแต่พอเหมาะตาม

ฐานะ เช่น ใช้จ่ายเกินตัว หลงฟุ้งเพื่อไปตามกระแสชาวโลก
อย่างที่เขาว่า “เห็นช้างถ้ำมูล ก็แบ่งถ้ำมูลตามช้าง” ชีวิต
ย่อมลำบากแน่นอน

สรุปว่า ข้อปฏิบัติให้ถึงซึ่งความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุข
ในชีวิตที่แท้จริง คือให้ถึงความสุขที่ไม่ระคนด้วยความทุกข์
และไม่กลับเป็นทุกข์อีก เมื่อปฏิบัติตามข้อปฏิบัตินี้แล้วก็จะเห็น
ผลในปัจจุบันทันตาเห็นในชาตินี้ นั้น มี ๔ ข้อด้วยกัน คือ อุฏ
ฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการขยันหมั่นเพียรในการทำ
กิจการงาน ในอาชีพหรือหน้าที่รับผิดชอบ โดยสุจริต ๑ อารักข
สัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษาทรัพย์ที่ทำมาหาได้ รักษา
ฐานะครอบครัว รักษาฐานะในหน้าที่กิจการงาน และฐานะใน
ทางสังคมให้ดี ๑ กัลยาณมิตตตา การรู้จักเลือกคบหาคนดีมีศีล
มีธรรม มีสติปัญญาเฉียบแหลม มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รู้ทาง
เจริญ-ทางเสื่อมแห่งชีวิตตามที่เป็นจริง ๑ และสมชีวิตา การรู้จัก
ใช้สอยทรัพย์ที่ทำมาหาได้แต่พอเหมาะพอควรแก่ฐานะ ไม่ให้
ผิดเคืองนัก และไม่ให้ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟือนักจนเกินฐานะ ๑ ดังที่
ได้ชี้แจงมานี้ ก็จะสามารถดำเนินชีวิตตน และเป็นตัวอย่างที่ดี
แก่ผู้อื่น ให้ไปสู่ความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขแห่ง
ชีวิตได้ ด้วยประการฉะนี้

ขอความสุขสวัสดิ์ จงมีแต่ท่านผู้ฟังทุกท่าน

เจริญพร.